

Maailma naised veetsid suvelõpupäevad Pekingis

Algus eilses lehes

Imestus

Pekingi tänavaääred on eriti hommikuti ja õhtuti tuubil täis jalgrattureid. Minnakse tööle, tullakse töölt. Mõistagi pole tegu üksnes vaesuse, vaid ka ökonoomse mõtteviisiga. Siidkostüümis valge pitspluusiga hiinlanna sõidab samuti rattaga tööle. Tavaline pilt: jalgratta taha on kinnitatud kärü, milles istub laps, mees, naine või sõber — või ka kõik nood korraga. Peaasi, et vedaja leidub. Niisugusele kärule mahub tohutu koorem, sellega veetakse kaupa, prügi, mööblit — mida iganes. Taksodega sõidavad põhiliselt siiski turistid. Bussimetroos heledanahalisi enamas ti ei kohta.

Metroo oli ka ainus koht, mille eest hoiatati. Läksime ikka. Oli küll must ja kole ja hirmus

palju rahvast. Pikad roostes räpased lõõtsaga bussimonstrumid olid pea iga kell pungil täis. Konduktor oli üldse üks vähestest selle maa esindajatest, keda kuulsin kõva häält tegemas. Jänest sõita ei õnnestu.

Kontrastid

Tolmused tänavad, saastunud õhk. Tee ääres müüdav puuvili ühtlaselt hall. Seda poleks tahtnud süüa isegi pärast kuuma vee all uhtmist. Hirmus tihti tekkis tunne: tahaks käsi pesta. Viletsad pugerikud, kus, selgus — elatakse. Kolmetoaline korter mahub viieteistkümnemeetrile (pole trüükiviga!) ruutmeetrile.

Oma Lasnamäest ei pääse ükski suurlinn, nii on ka Pekingis. Tohutud kivistarbid näevad troostitud välja nii eemalt vaadates kui ka lähemalt silmitsehes. Linna kohal kõrgub kraanased, lasnamäelik ehitusstiil

laiutab jõudsalt. Hiinapärasest arhitektuurist on vähe jälgi. Samas kõrval seisavad ka tohutud valgustepeldavate klaassein- tega hotellid, mille turvatsoon algab parkimisplatsi eest: kui sa siin ei ela, pole sul sinna asja. Luksuslikud büroohooned ja hotellid mõjuvad kurva kontrastina uberike kõrval, mille ees ripub pesu ja tuulduvad määr- dunud vatitekid.

Hiigelsuuri hiina laternaide nägin rippumas siin-seal hotellide-büroode uste ees, kirjatuna — kokakoola reklaamiga. Mitmes paigas linna kohal tabas silm suure punase M-i — MacDonaldsi reklaam mõistagi. Tänavakaubanduses domineerib *coca*, sprait, sipsid. Tuttavas firmapakendis, ent hieroglüüfidega täiendatud. Euroopalik mall surub peale. Noorte lemmikjook tundus olevat *coca*. Samas pakutakse tänaval tundmatu välimusega liha: varras

pistetakse särisevasse rasva- nõusse ja väike praecamps ongi valmis. Lõhnab vängelt, maitseb hea, maksab vähe. Toit on odav. Söövad nii kohalikud kui võõrad.

Surmapõlgus

Elu siin on üldse odav. Ka inimelu, kui jälgida surmapõlgust, millega liiklejad tänavatel tormlevad. Kes on suurem ja julgem, pääseb läbi. Esimesel päeval vaatan hinge kinni pidades, kuidas nii mõnigi jalgrattur eluga riskides suurte autode ja busside vahel sõelub, viimasel sekundil tumeda džiiibi eest ära põikab, tuhinal liiklustiheda ja keerulise ristmiku ületab ja viimaks silmist kaob. Tõsi, enamasti kasutatakse jalgrattateed, mis on suurte tänavate ja magistraalide kõrval.

Pekingis liigeldes on oluline teada, et jalakäijal pole kunagi õigus. Valgusfoorid on, ka valges vormis liikluspolitseinikud, kes millegipärast foore dubleerivad, on olemas. Liiklejad ei arvesta ühe ega teisega. Ühtegi liiklusõnnetust imekombel siiski ei näe.

Pulgandus

Pulkadega on väga lihtne süüa. Esimeseks õhtuks olen unustanud kahvli ja noa olemasolu. Hotelli hommikusöögis on lausa mitu tuttavat söödavat asja: valge tihe sai, maasikamoos, lahustuv kohv. Ülejäänud mitte: valida võib maitsetu riisi- või hirsitummi vahel, lisan- diks taiganane kukkel, mis on vaid korraks ahju pääsenud. Vaagnatel salatitaolised segud: oad, läätsed, bambusevõsud, mitut sorti kapsas. Kõik rohke sojaõliga üle valatud ja paistab ilus värviline välja. Saab pulka- dega kätte küll, teisel päeval jääb juba laudlinagi puhtaks.

Üldiselt ei tea, mida sõin.

2.

Tundsin ära lambaliha, sealih, küüslaugu ja sibula, pähklid, paprika. Toidud on peenekshaki- tud, pulkadega söömiseks pa- rajad võtta. Imeõhukesed vii- lud, ribad, kuubikud, rombid hakkavad pikapeale meeldima.

Lihtsam asja söögikohas oli asi nii: tuuakse tee, tuuakse me- nüü. Kõik puha kõverikke hie- rogüüfe täis. Vaatame peale, uurime hindu, näitame huupi taskukohasele reale. Tuuakse täitsa söödav asi. Joome õlut peale. Hiina oma — hele, lahja, naistele paras. Neiu, kes meid teenindab, on väga armas. Ei vasta tõele, et "kõik nad on ühte nägu".

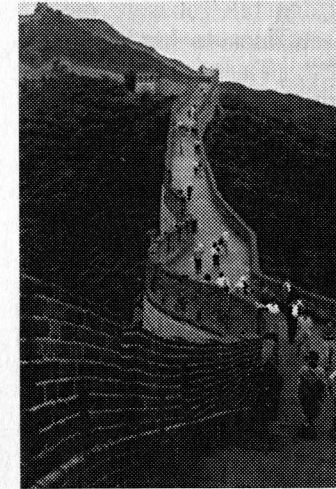
Hämmeldus

Pekingi vabaturg näeb üllata- valt tuttavlik välja. Kaubalette on kilomeetrite viisi. Hiinas, Taivani, Koreas toodetud hil- bud, ehte pudi-padi ja nahast asjad tulevad tuttavd ette: samu näeb rohkesti ka Eesti va- baturgudel. Hinnad on umbes kolmandiku madalamad. Müü- jad on ärialselt haritud: oska- vad numbreid öelda inglise keeles või näitavad küsimise peale summa kätte taskuarvutit. Võimalikul ostjal palutakse omakorda kirjutada kalkulaato- rile talle sobilik hind. Nii kaup- lemise käibki. Ja hind kukub kõvasti, tuleb vaid järjekindel olla.

Vastupidiselt tavalistele täna- vatele, mis on täidetud kohaliku rahvaga, kohtab turul põhiliselt vaid turiste. Paljud daamid tule- vad tuttavd ette, neid pole ka keeruline ära tunda: konverent- sikaardid lipendavad rinnal. Plastikaatkotid on soodsalt saa- dud kraami täis.

Kurbus

Viimasel Pekingi-õhtul jalu- tame taas Taevase Rahu välja- kul. Kummaline küll, isegi nii

Kes pole Hiina müüri käinud, see pole ka Hiinat näinud. Nii öeldakse. Räägitakse ka, et kes on vaid Pekingi ringi ja- lutanud, pole hoopiski Hiinat näinud. Ega midagi, tuleb uuesti minna.

Peking nagu *Lasnamäe*. Tohu- tud kiirteed ühendavad linna tema satelliitidega, autojuhid näivad kiirusepiiranguid mitte tunnistavat. Kuigi liiklusemärgid vastupidist märgistavad. Linna sees liigeldes on küll kiir- rused väiksemad, kuid tugeva- ma ja julgema õigus kehtib sealgi. Vähemalt üks reegel on Pekingi kesklinnas liikujal vaja pähe õppida: jalakäijal pole kunagi õigus.

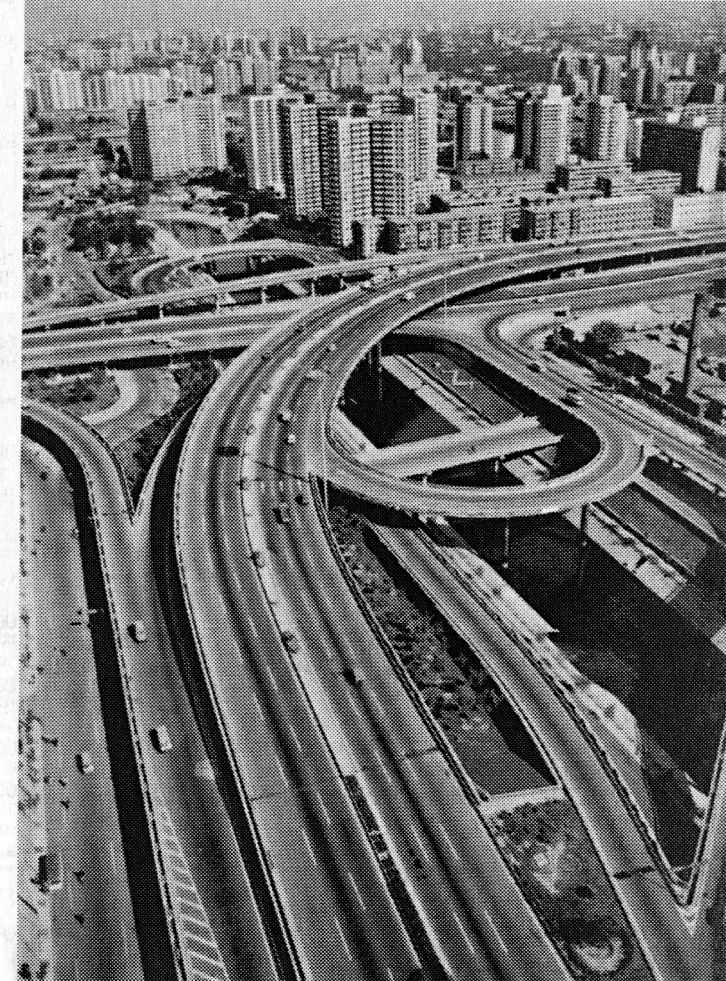
suures ja võõras linnas tekib juba mõne päeva järel tuttavlik tunne.

Ent kuigi kisub koju ja pulka- dega söömisest on villand ja so- jaõli maitse ajab iiveldama ja ka ümbritsevast *security* st on kõrini — ikkagi on kahju. Sest nii suur maa, nii huvitav maa, nii teistmoodi maa, nii kenad inimesed — ja kui vähe me nä- gime, kui vähe me teada saime... Lohutame end võimaluse- ga kodus raamatuid uurida ja mine tea, ehk ka kunagi tagasi tulla.

Võrdõiguslikkus

Koduteel Pekingist Tallinna, Moskva poole lennates juhtub, et istun kõrvuti bulgaarlasest ärimehhega. Hiina pealinnas äs- jalõppenud üritusest on temagi kuulnud, seetõttu on tema teine küsimus (esimene: *a võ eston- ka?*): kas käisite konverentsil?

Bulgaarlane on mees primaais

aastais: kergelt hallinev pea, veidi juba tüseneda jõudnud vöökoht, elumehelikult enese- kindel hoiak, elukoolist läbikäi- nu elegantselt hoolimatu ilma- vaade. Väga värskest naistekon- verentsilt tulnuna olen naistee- madel nõus kõnelema küll. Kuigi ajuti kipub jutt oma ühe- mõttelisusega väga ühte vära- vasse. Hiina üheõhtutudruk pi- davat 100 tugrikut (*ca 10 \$*) maksma. Kuid olgu.

Teatavasti oli Pekingi konve- rentsipõhiteemaks **rahu** ja **arengu** kõrval sama suureliselt kõlav **võrdõiguslikkus**. Minu kõrvaltoolil istuv härrasmees väitis sissejuhatuseks, et abielu- naine peab olema kodune. Vas- tassel juhul kannatab tema när- visüsteem; töö ja kodu vahel joostes kaotab ta tasakaalu ja see on naiselikkuse surm. Tei- sena sai kinnitust tõdemus: nai- ne ei tohi mõelda. Mõtlemine teeb väsinuks ja ärritab asjatult, oma pea (eriti ilusa pea) vaeva-

misest pole mingit kasu. Naine ei pea ka mäletama, mälustki pole suuremat abi, pealegi teeb meenutamine ruttu vanaks. Ühesõnaga: elu siinilmas on väga lihtne. On mehed ja on naised. Mõlemil omad ülesan- ded täita. Looduse vastu ei saa.

Ei saa muidugi. Looduse vas- tu keegi konverentsil ei sõdinud ka.

Üldjoontes on ülaltoodud sei- sukohad nii üldlevinenud ning oma primitiivsuses ka nii üld- mehelikud, et tegelikult pol- nuks mõtet neid siin veel üle näppida.

Aga mina tuln ju naistekon- verentsilt.

Tundub, et ikkagi on põhjust neid pidada.

Tuhanded rattad ootamas tööpäeva lõppu Pekingis ühe metroojaama sissekäigu juures: siis tuleb peremees(naine) ja sõidetakse koju. Rattad näevad reeglina välja nii, et lukustada neid pole mõtet.